

Folketinget gav, som man vil huske det, med sin vedtagelse den 6. april sidste år sin tilslutning til regeringens forhandlinger med landsstyret. Forløbet siden april sidste år omfatter vel tre faser: først traktatforhandlingsfasen, anden fase var vel drøftelserne om ændringer i hjemmestyreloven, og nu skal vi så i gang med den tredje fase.

Jeg vil gerne gøre nogle bemærkninger til hver af disse faser og selvfølgelig i særdeleshed bemærkninger til lagmandens brev til mig den 27. april i år, som vil danne udgangspunkt for de videre drøftelser.

Fra starten har det været den danske holdning, både regeringens og hos et bredt flertal i Folketinget, at vi var rede til at forhandle om såvel en nyordning af forholdet inden for rigsfællesskabet som om færøsk suverænitet. Vi understregede og gør det stadig, at det var og er et valg, der grundlæggende må træffes på Færøerne.

Men vi har fra dansk side også taget vores udgangspunkt for forhandlingerne. Det drejer sig først og fremmest om at skabe maksimal klarhed under forhandlingerne, klarhed om målsætningerne for forhandlingerne, om grundlaget for forhandlingerne, om konsekvenserne af de valg, der foretages, og om åbenhed.

Men vi har fra dansk side også taget vores udgangspunkt for forhandlingerne. Det drejer sig først og fremmest om at skabe maksimal klarhed under forhandlingerne, klarhed om målsætningerne for forhandlingerne, om grundlaget for forhandlingerne, om konsekvenserne af de valg, der foretages, og om åbenhed.

Grundlaget for forhandlingerne er jo bl.a. de eksisterende stats- og folkeretlige rammer. Det kan hverken regeringen eller landsstyret lave om på eller tilsidesætte. De er der nu engang. Færøerne er i dag, som også Grønland er det, en del af vores fællesskab, af det danske riges grundlov. En eventuel færøsk udtræden af riget vil efter grundloven derfor ud over beslutning på Færøerne også forudsætte Folketingets forudgående samtykke.

Derfor sagde regeringen allerede fra starten af forhandlingerne sidste år, at påbegyndelse af forhandlingerne med landsstyret ikke i sig selv ændrer ved Færøernes nuværende statsretlige status og heller ikke kan tages som udgangspunkt for, at Danmark nu anerkender Færøerne som et selvstændigt folkeretssubjekt.

Jeg siger det, fordi det spillede en vis rolle under drøftelserne sidste år, og jeg synes også, det er vigtigt, at vi er klare i dag.

Det ændrer naturligvis ikke på, som jeg sagde før, at et bredt flertal i Folketinget har tilkendegivet, at det er det færøske folks valg, som er afgørende for de fremtidige tilknytningsforhold til Danmark, og at Folketinget respekterer, såfremt Færøernes folk vælger at udtræde af riget.

Den anden form for klarhed, som jeg også tror er uendelig vigtig, er, at vi hele tiden skal have på det rene med hinanden, om vi forhandler om dannelse af en færøsk stat, en suveræn stat, eller vi forhandler om en nyordning, en reform inden for rigsfællesskabets rammer. Det er vigtigt, at vi ikke blander de to spor sammen; ellers ville konsekvenserne være uklare.

Og så er der det med klarhed om konsekvenserne. Det er regeringens principielle opfattelse, som vi også, synes jeg, har haft god grund til mange gange at fremhæve, at ethvert valg har sine konsekvenser. Et færøsk valg af suverænitet må nødvendigvis få konsekvenser for det økonomiske og for det administrative område.

Jeg har før brugt et billede, som jeg synes illustrerer tankegangen: Hvis man ser for sig en palet af valgmuligheder i vores fremtidige tilknytningsforhold, der jo i realiteten også er udtryk for graden af solidaritet mellem landene, ja, så vil de økonomiske tilskud fra Danmark naturligvis være afhængige af, hvor på paletten Færøerne lægger sig.

Så er der endelig åbenhed om forhandlingerne. Den måde, vi arbejder på i det danske Folketing, forudsætter jo og skal også forudsætte, at der er åbenhed på disse områder; det har regeringen også tilkendegivet fra starten. Jeg har været glad for samarbejdet – og er det – med Folketinget om forhandlingernes forløb gennem det nedsatte 21-mands-udvalg. Og i forbindelse med hver forhandlingsrunde har regeringen tilkendegivet sine synspunkter på de centrale emner under forhandlingerne og har haft gode, konstruktive drøftelser i Færøudvalget.

Lad mig gøre et par bemærkninger om de to forudgående faser og for den fase, vi nu tager fat på. Jeg tror, det er vigtigt at se den sammenhæng for sig, for det giver os de strømpile, der skal til for at gribe de kommende forhandlinger rigtigt an.

Under forhandlingerne sidste år accepterede regeringen landsstyrets ønske om forhandlinger om en suveræn stat og dermed også forhandlinger om en ny traktat. Regeringen tilbød landsstyret en ordning med samarbejdsaftaler på en række centrale områder, en videreførelse af det monetære og valutariske område, en gensidig rettighedsopbygning på lige fod med andre nordiske statsborgere. Et særligt hensyn skulle tages til færinger, som har boet i Danmark i en længere årrække – naturligvis skal der det – i form af ligestilling med danske statsborgere.